

مدیرمسئول:

محمدامین ایمانشانی

قائم‌مقام مدیرمسئول:

مسعود فروغی

سردبیر:

محمد زعیم‌زاده

تلفن و فکس:

۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵

کدپستی:

۱۱۳۵۳۳۱۱۶

چاپ:

چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

خیابان حافظ،پایین‌ترازجمهوری

روبه‌روی ساختمان‌پارس

ساختمان فرهیختگان،طبقه سوم

جزئیات همه تسهیلات بانکی در ۱۱ ماه ۱۴۰۲

۳۷ درصد وام‌ها برای صنعت، ۲۱ درصد خانوار

بانک مرکزی ایران روز گذشته داده‌های اعطای تسهیلات بانکی به خانوار و بخش‌های اقتصادی را منتشر کرد. ازجمله موارد قابل‌تامل در این گزارش، افزایش سهم خانوار از تسهیلات بانکی به ۲۰٫۵ درصد است؛ رقمی که در سال ۱۴۰۱ حول‌وحوش ۱۶ درصد بوده است. آمار قابل‌تامل دیگر، رشد قابل‌توجه سهم بخش صنعت از تسهیلات پرداختی نظام بانکی است، به طوری‌که سهم صنعت و معدن از کل تسهیلات بانکی امسال به ۳۶٫۶ درصد رسیده که بالاترین مقدار در ۱۳ سال اخیر است.

رشد ۲۸ درصدی تسهیلات‌دهی

براساس گزارش بانک مرکزی، در ۱۱ماه امسال تسهیلات پرداختی بانک‌ها حدود ۴ هزار و ۷۹۵ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل حدود ۱۰۵۰ هزار میلیارد تومان معادل ۲۸ درصد افزایش داشته است. موضوع تسهیلات اعطاییی نظام بانکی امسال همواره محل بحث و جدل بوده است. از سویی بدنه کارشناسی کشور بر کنترل تورم تاکید زیادی دارد و از سوی دیگر، همزمان به نقد سیاست کنترل ترانزانه بانک مرکزی می‌پردازند که برای نقدینگی و دزنیهای کنترل تورم طراحی و اجرا می‌شود. به عبارتی بخشی از بدنه کارشناسی کشور درحالی‌خواستار سیاستگذاری پولی فعال از سوی بانک مرکزی است که با ادعای کمبود سرمایه در گردش بنگاه‌های اقتصادی خواستار کنار گذاشتن یا تعدیل سیاست کنترل ترانزانه بانکی است.

بانک مرکزی ایران در آخرین گزارش خود با اشاره به این موضوع، توضیح داده است که برای حرکت در مسیر کنترل تورم، سیاست کنترل ترانزانه و سالم‌سازی بانک‌های ناتراز را ادامه خواهد داد. در این توضیحات آمده است: «همچنان باید در تداوم مسیر جاری، ملاحظات مربوط به کنترل تورم را نیز درنظر گرفت و همواره مراقب قدرت گرفتن پتانسیل تورمی ناشی از فشار تقاضای کل در اقتصاد نیز بود. بر این اساس ضروری است به افزایش توان مالی بانک‌ها از طریق افزایش سرمایه و بهبود کفایت سرمایه بانک‌ها، کاهش تسهیلات غیرجاری و بازگرداندن آنها به مسیر صحیح اعتباردهی بانک‌ها، افزایش بهره‌وری بانک‌ها در تامین سرمایه در گردش تولیدی، پرهیز از فشارهای مضاعف بر دارایی بانک‌ها و ترغیب بنگاه‌های تولیدی به سمت بازار سرمایه به‌عنوان یک ابزار مهم در تامین مالی طرح‌های اقتصادی (ایجاد) توجه ویژه‌ای کرد.»

رکوردشکنی ۱۳ساله سهم صنعت از تسهیلات بانکی
براساس گزارش بانک مرکزی ایران، از مجموع ۴ هزار و ۷۹۵ هزار میلیارد تومان تسهیلات بانکی، حدود سه هزار و ۸۸۶ هزار میلیارد تومان از آن (معادل ۸۱ درصد از کل تسهیلات نظام بانکی) به بخش‌های مختلف اقتصادی اعم صاحبان کسب‌وکار (حقوقی و غیرحقوقی) پرداخت شده و ۱۹ درصد نیز مربوط به خانوار است. از کل تسهیلات بخش‌های اقتصادی، بخش خدمات با سهم ۴۰٫۶ درصدی در رتبه اول قرار دارد. پس از آن بخش صنعت و معدن با سهم ۳۶٫۶ درصدی دوم بوده، بخش بازرگانی ۱۰٫۱ درصد سوم، بخش کشاورزی با سهم ۷٫۱ درصدی چهارم و بخش مسکن و ساختمان نیز با سهم ۵٫۶ درصدی در رتبه آخر قرار دارد.

بررسی آمارها نشان می‌دهد سهم ۳۶٫۶ درصدی بخش صنعت و معدن از تسهیلات نظام بانکی که در ۱۱ ماه امسال رخ داده، طی یک‌دهه اخیر رکوردی برای بخش صنعت و معدن محسوب می‌شود. براساس این آمارها، در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ سهم بخش صنعت و معدن از کل تسهیلات بانکی حدود ۳۱ تا ۳۲ درصد بوده که این مقدار در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ با افت شدیدی به ۲۷ درصد رسیده است. این مقدار در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به ترتیب به ۳۲٫۵ و ۳۰٫۵ درصد رسیده، اما در سال ۱۴۰۰ رقم مذکور به ۳۴٫۷ درصد، در ۱۱ماه سال ۱۴۰۱ به ۳۵٫۷ درصد و در نهایت طی ۱۱ماه امسال این مقدار به ۳۶٫۶ درصد رسیده که طی ۱۳ سال اخیر یک رکورد به حساب می‌آید. نگاهی به داده‌های یک‌دهه اخیر نشان می‌دهد بهبود سهم بخش صنعت و معدن با عقب‌نشینی تسهیلات بخش بازرگانی (عمدتا بازرگانی خارجی) و در مرتبه بعدی با کاهش سهم بخش مسکن و ساختمان رخ داده است. البته باید توجه داشت آنچه با عنوان سهم بخش مسکن و ساختمان در سال‌های گذشته ذکر می‌شد، بخش قابل‌توجهی از آن صرف مال‌سازی و لوکس‌هایی همچون ایران‌مال و مگامال‌هایی می‌شد که عملاًآورده‌ای هم برای اقتصاد ایران نداشتند. این عقب‌نشینی به نفع صنعت به همراه افزایش قابل‌توجه اشتغال بخش صنعت راراید به فال نیک‌گرفت که طی دو سال اخیر رخ داده است. این آمارها نشان می‌دهد تابستان امسال تعداد شاغلان بخش صنعت به ۸٫۶ میلیون شاغل رسیده که بالاترین تعداد شاغلان بخش صنعت در تاریخ ایران است.

تسهیلات ۱۰۰۰همتی خانوار در ۱۱ ماهه

طبق گزارش بانک مرکزی، طی ۱۱ ماه سال ۱۴۰۲ تسهیلات پرداختی بانک‌ها

حدود ۴ هزار و ۷۹۵ هزار میلیارد تومان بوده که مبلغ ۳ هزار و ۸۸۶ هزار میلیارد تومان از آن معادل ۸۱ درصد به صاحبان کسب‌وکار (حقوقی و غیرحقوقی) و ۹۰۹ هزار میلیارد تومان معادل ۱۹ درصد به مصرف‌کنندگان نهایی (خانوار) تعلق گرفته است. گزارش بانک مرکزی نشان می‌دهد با احتساب کارت‌های اعتباری اعطا شده، سهم بخش خانوار به ۲۰٫۵ درصد از کل تسهیلات پرداختی می‌رسد. به عبارتی با احتساب ۹۰۹ همت تسهیلات پرداختی و نزدیک به ۹۴ همت کارت اعتباری، سهم خانوار از تسهیلات ۱۱ ماهه امسال به بیش از ۱۰۰۰ همت می‌رسد.

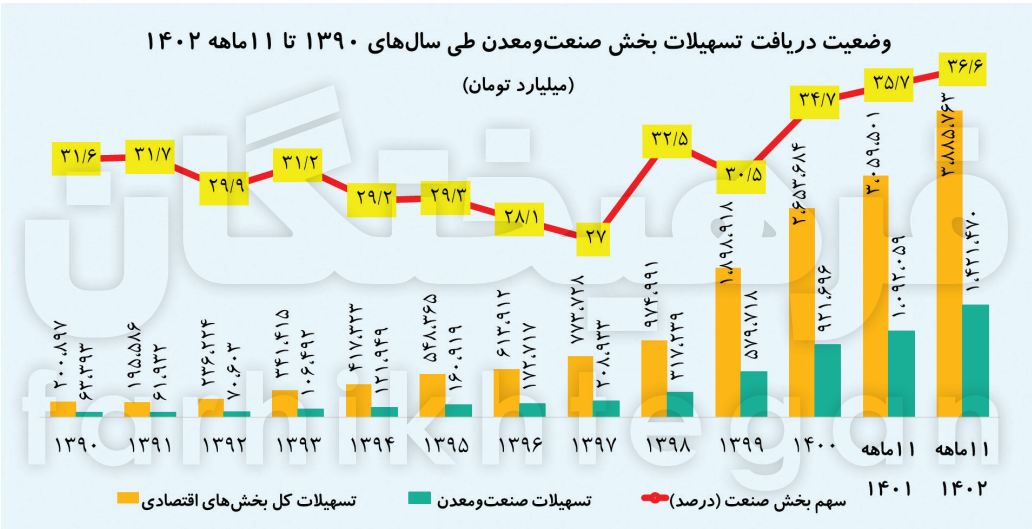
سهم ۷۵ درصدی سرمایه در گردش

نگاهی به تسهیلات بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد از کل تسهیلات این بخش، حدود ۷۵٫۴ درصد برای تامین سرمایه در گردش، ۱۷٫۶ درصد برای ایجاد، ۵٫۲ درصد برای توسعه و کمتر از ۲ درصد نیز برای سایر اهداف داده شده است. البته در بخش‌های اقتصادی نیز این مقادیر متفاوت است. برای مثال حدود ۸۲ درصد از تسهیلات بخش صنعت مربوط به تامین سرمایه در گردش بوده، این میزان برای بخش کشاورزی

۶۷ درصد، مسکن و ساختمان ۳۵ درصد، بازرگانی ۸۷ درصد و خدمات ۷۴ درصد بوده است.

وام خانوارها کجا صرف شد؟

در بخش خانوار از تسهیلات ۱۰۰۰ همتی (مجموع تسهیلات و کارت‌های اعتباری) حدود ۴۱ درصد از آن برای خرید کالاهای شخصی دریافت شده، ۲۲٫۴ درصد مربوط به قرض‌الحسنه ضروری، ۱۴٫۵ درصد وام ازدواج (۱۳۱ همت)، ۵٫۶ درصد برای خرید مسکن غیرنوساز، ۳٫۷ درصد برای قرض‌الحسنه فرزندآوری (۳۳۷ همت)، ۳٫۴ درصد برای جعاله تعمیر مسکن ۳٫۱ درصد (معادل ۲۸٫۶ همت) برای خرید مسکن نوساز، ۱٫۳ درصد (معادل ۲۲٫۴ همت) برای خرید خودرو و حدود ۲٫۳ درصد (بیش از ۲۱ همت) برای ودیعه مسکن پرداخت شده است. دریک جمع‌بندی، از کل تسهیلات پرداختی به خانوار، ۴۱ درصد برای خرید کالای شخصی، ۲۲٫۴ درصد برای قرض‌الحسنه ضروری، ۱۶ درصد سهم مسکن (خرید و تعمیر و ودیعه) و ۱۸ درصد نیز برای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و ۲٫۵ درصد نیز برای خرید خودرو پرداخت شده است.

تراز مثبت ۱۴ ونیم میلیون دلاری صادرات مناطق آزاد

دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با بیان اینکه در دولت سیزدهم راهبردی و سیاست اصلی بر محوریت مردم و جهانی‌سازی است، گفت: «درجهت توسعه با محوریت مردمی، گره‌گشایی از مشکلات کارآفرینان، ارتقای رفاه ساکنان و حفظ منافع ملی را دنبال می‌کنیم.» وی همچنین گفت: «درحوزه جهانی‌سازی نیز تکمیل زیرساخت‌های اقتصادی در سطح بین‌الملل، تکمیل زیرساخت‌های سخت‌افزاری اقتصاد بین‌الملل، ایجاد مناطق آزاد مشترک بین‌المللی، جذب سرمایه‌گذار خارجی و الگوسازی جهانی را دنبال می‌کنیم.» عبدالملکی به‌طور نمونه درمورد ایجاد مناطق آزاد بین‌المللی گفت: «۲۱ با کشور برای این موضوع در حال مذاکره هستیم که تقریبا تمامی کشورهای همسایه و برخی کشورهای دورتر را شامل می‌شود و اولین منطقه آزاد بین‌المللی مشترک با مشارکت ایران و سوریه ایجاد خواهد شد.» دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در ادامه به برخی معضلات بنیادی و راهکارهای رفع آن اشاره کرد و گفت: «اقداماتی از جمله ثبت تمامی کالاهای ورودی و خروجی، اصلاح فرآیند ثبت شرکت‌ها و حذف شرکت‌های صوری و اتخاذ سیاست‌های صادرات‌محور که باعث مثبت شدن تراز تجاری مناطق آزاد شده» را می‌توان ذکر کرد.» عبدالملکی در بخش دیگری از صحبت‌های خود به موضوع جهش در سرمایه‌گذاری اشاره کرد و گفت: «در این خصوص

دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در نشست هم‌اندیشی ملی استلزامات مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، گزارشی از اقدامات انجام‌شده و برنامه‌های آتی برای توسعه مناطق آزاد کشور ارائه داد. به گزارش روابط عمومی و اموربین‌الملل سازمان منطقه آزاد کیش به نقل از ایلنا، حجت‌الله عبدالملکی در نشست هم‌اندیشی ملی استلزامات مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی که در دانشگاه امام صادق (ع) برگزار شد گفت: «۱۸ منطقه آزاد و ۷۹ منطقه ویژه اقتصادی مصوب مجلس شورای اسلامی در کشور وجود دارد که تاکنون ۴۸ منطقه آزاد و ویژه اقتصادی فعال ایجاد شده و بقیه موارد مصوب‌شده نیز باید ایجاد و فعال شوند.» وی با بیان اینکه در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و اقتصادی مبتنی‌بر بند ۱۱ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و براساس الگوی اسلامی-ایرانی برنامه‌ریزی و اقدام می‌کنیم افزود: «تا قبل از دولت سیزدهم، تعداد هشت منطقه آزاد تجاری فعال در کشور وجود داشت که در دولت سیزدهم ۱۸ منطقه آزاد نیز به آنها اضافه شد و اکنون تعداد ۱۸ منطقه آزاد تجاری در کشور وجود دارد که عملکرد مناسب و قابل‌قبولی دارند.» عبدالملکی در ادامه به تشریح برخی اقدامات انجام‌شده در این مناطق آزاد پرداخت و گفت: «در سال ۱۴۰۱ میزان صادرات انجام‌شده از این مناطق آزاد ۱۸ میلیارد دلار است که یک‌سوم کل صادرات کشور

ترامپ و افول قدرت نرم آمریکا

را از دستور کار خارج نکرده بود.

موج دوم به تحولات پس از حادثه ۱۱ سپتامبر و دوران ریاست جمهوری جورج بوش پسر بازمی‌گردد. در این برهه، نظریه‌هایی بیان شد که معتقد بودند سلطه آمریکا به دلیل درگیری فزاینده در مناطق مختلف، همانند روند زوال طبیعی سقوط قدرت‌های بزرگ دچار تزلزل شده و در سراسرییی سقوط قرار دارد. در سال ۲۰۰۳، افراط واشنگتن در جنگ علیه تروریسم، سوء استفاده وسیع از شکنجه علیه مظنونان به تروریسم و نیز علیه زندانیان «گوانتانامو و ابوغریب» و نقض عملی اصول حقوق بشر از جمله اصل ممنوعیت کاربرد شکنجه و منجرها و نهاد‌های چندجانبه بین‌المللی موجب کاهش مشروعیت و مقبولیت ارزش‌های آمریکایی و افول قدرت نرم آمریکا در جهان شد.

موج سوم روند افول قدرت نرم آمریکا با روی کار آمدن دونالد ترامپ و اتخاذ سیاست‌های ضدجهانی‌شدن و یکجانبه‌گرایی او شدت بیشتری یافت. در دوران ریاست جمهوری ترامپ با توجه به افزایش اهمیت ملی‌گرایی و اختلافات داخلی سیاسی، افزایش میزان اعتبارات توانمندسازی اقتصادی و نظامی نسبت به تقویت توانایی‌های نرم دیپلماتیک و فرهنگی و فشار بر سایر بازیگران و ساختار نظام بین‌الملل و پایبند نبودن به تعهدات خود در قبال جامعه بین‌المللی درباره موضوعات کلیدی، قدرت نرم آمریکا در معرض خطر قرار گرفته است. اقدامات مخرب ترامپ بر فرسایش قدرت نرم آمریکا در اقتصاد سیاسی جهانی، شیوه مواجهه این کشور با منافع و امنیت خود به‌گونه‌ای بود که با وجود دستاوردهای کوتاه‌مدت مادی برای آمریکا اما باعث افت قدرت نرم افزاری آمریکا شد.

ترانپیسیم وورشکستگی

روی کار آمدن دولت ترامپ با اتخاذ سیاست‌های حمایت‌گرایانه اقتصادی، تقویت ساختار مالی آمریکا و در اولویت قرار گرفتن

برنامه‌هایی همزمان شد که با آموزه‌های نئولیبرال و همکاری آمریکا با شرکای خود در تضاد بود. ترامپ سیاست جنگ تعرفه‌ها را با رقبا و شرکای خود در پیش گرفت. بر این مبنا درطول سال ۲۰۱۸ آمریکا تعرفه‌هایی به ارزش بیش از ۳۰ میلیارد دلار برای کالاهای چینی در نظر گرفت. دولت همچنین تعرفه‌های گزافی روی فولاد وارداتی اعمال کرد. این ایده به منظور جبران کسری تجاری با چین بود و چین را وادار به خرید کالاهای آمریکایی بیشتری می‌کرد اما چین با افزودن تعرفه‌های خود بر واردات کالاهای آمریکایی به سیاست آنها پاسخ متقابل پاسخ داد. دستور کار تجارت داخلی ترامپ با رویکردی سختگیرانه نسبت به محصولات کشاورزان باعث شد کشورهای خارجی ده‌ها میلیارد دلار تعرفه‌های تلافی‌جویانه بر صنعت کشاورزی آمریکا وضع کنند. چین، مکزیک و کانادا به مالیات دولت ترامپ درمورد فولاد وارداتی، آلومینیم و الکترونیک با مالیات بر سویا، لبنیات، گوشت خوک، سیب و سیب‌زمینی در میان دیگر کالاهای آمریکایی واکنش نشان دادند. درپی این سیاست‌ها ۸۴ مزرعه در مناطق مرکزی آمریکا در فاصله جولای ۲۰۱۷ تا ژوئن ۲۰۱۸ وورشکسته شدند. همچنین در ماه سپتامبر ۲۰۱۷، کسری تجاری ایالات متحده با چین به بالاترین سطح خود رسید که نسبت به سال ۲۰۱۴ حدود ۱۴درصد افزایش یافت.

فورده دومین شرکت بزرگ خودروسازی آمریکا هم در ماه آگوست ۲۰۱۷ اعلام کرد تعرفه‌های اعمال‌شده توسط ترامپ، باعث افزایش هزینه یک میلیارد دلاری این شرکت شده است. شرایط برای شرکت‌های آمریکایی به قدری بد شد که دولت ترامپ بسته کمکی ۱۲ میلیارد دلاری برای مقابله با تعرفه‌های تلافی‌جویانه‌ای که کشورهای خارجی روی محصولات خود تحمیل کردند، ارائه داد. اما این طرح‌ها هم نتوانست مانع از تضعیف برخی شاخص‌های اقتصاد آمریکا شود؛ به نحوی که اگر کسری تجاری آمریکا در ابتدای سال ۲۰۱۶ رقمی حدود ۴۰ میلیارد دلار بود در اوایل سال ۲۰۱۹ به رقمی حدود ۵۲ میلیارد دلار رسید.

در برنامه بهبود فضای کسب‌وکار و طراحی بسته‌های سرمایه‌گذاری را دنبال می‌کنیم.» وی با بیان اینکه طبق شاخص کشورهای دنیا از نظر سهولت کسب‌وکار به چهار گروه خیلی ساده، ساده، متوسط و پایین‌تر از متوسط تقسیم‌بندی می‌شوند، افزود: «با اینکه کشور ما از نظر شاخص سهولت کسب‌وکار در گروه سوم، یعنی متوسط قرار می‌گیرد اما در همین راستا در سال ۱۴۰۲ دوبار این شاخص در مناطق آزاد بررسی و مشخص شد که مناطق آزاد در گروه دوم یعنی «ساده» از نظر سهولت کسب‌وکار دسته‌بندی می‌شود و برنامه‌ریزی‌هایی انجام می‌دهیم که به رده اول، یعنی خیلی ساده ارتقا پیدا کنیم.» وی درمورد طراحی بسته سرمایه‌گذاری نیز گفت: «یک هزار بسته سرمایه‌گذاری در زمینه‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، تجاری، فرهنگی، خدمات، انبارداری و… به ارزش ۹۰۰ همت (معادل ۲۰ میلیارد یورو) طراحی شده که این پروژه‌ها در دسترس عموم قرار دارد.» عبدالملکی گفت: «در ۱۰ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ تقاضا برای سرمایه‌گذاری دو هزار و ۲۵۰ طرح به ارزش ۷۴۰ همت و سه میلیارد یورو در ۸۸۰ هزار میلیارد تومان بوده است که از این تعداد یک هزار و ۸۶۸ طرح به ارزش ۳۵۰ همت (۳۲۸ همت+ ۳ میلیارد یورو) تایید شدند و یک هزار و ۵۲۲ طرح آن به ارزش ۱۱۵ هزار میلیارد تومان (یعنی ۱۱۳ همت به علاوه ۱۳ میلیون یورو) آغاز شده است.»

آمریکای ترامپ

میزان قدرت نرم در جهان تا حد زیادی با وابستگی متقابل اقتصادی، سیاست تجاری، همکاری مالی با دیگر دولت‌ها و تلاش برای تقویت نهاد‌های بین‌المللی تعریف می‌شود. اما ترامپ رویکردی کاملاًمکعبوس درپیش گرفت و با اتخاذ سیاست اقتصادی خاص برای دستیابی به هدف تشکیل جامعه‌ای ثروتمند و قدرتمند با تاکید بر استثنائگرایی آمریکایی، نظم تجاری بین‌الملل را نا عادلانه خواند و سیاست جنگ تعرفه‌ها را در قبال چین، مکزیک، کانادا و اتحادیه اروپا در پیش گرفت. به علاوه ترامپ درصدد اصلاح کارکرد نهاد‌های بین‌المللی مانند صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، سازمان تجارت جهانی و سازمان ملل متحد برآمد و از برخی قوانین و هنجارهای بین‌المللی مانند یونسکو، برجام و پیمان اقلیمی پاریس خارج شد. بنابراین او با اخلاال در کارکرد نهاد‌های بین‌المللی و اولویت دادن به سیاست‌های اقتصادی آمریکامحور، نظم تجاری جهان آزاد را تضعیف کرد و امید به همکاری بین‌المللی را در میان دولت‌ها کاهش داد و به این ترتیب چشم‌اندازی مهم پیش‌روی وابستگی متقابل اقتصادی کشورها را در رویکردی انعطاف‌ناپذیر، تقسیم‌کار بین‌المللی را نادیده گرفت.

برآیند اتخاذ سیاست‌های یادشده در دوره ترامپ، تزلزل قدرت نرم آمریکا بود که جداییت این کشور برای همکاری‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاری خارجی، مهاجرت، نهادسازی، دیپلماسی عمومی و چندجانبه‌گرایی کاهش داد. همه این موارد باعث شد تصویر آرمانی از این کشور درآذهان جهانیان و احترام به حقوق بشر و آزادی رسانه‌ها خدشه‌دار شود. نتایج موسسه گالوپ از نظرسنجی در ۶۵ کشور نشان می‌دهد میانگین پذیرش رهبری آمریکا در جهان از ۴۸ درصد در آخرین سال ریاست جمهوری اوباما (۲۰۱۶) به ۳۰ درصد در سال ۲۰۱۷ رسید. شاخصی که بیانگر کاهش ۱۸ درصدی جایگاه رهبری آمریکا در جهان است.